

Gasillo

„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Urejuje:

Jakob Dimnik,

učitelj na II. mestni šoli v Ljubljani.

Št. II.

Ljubljana, I. rožnika 1896.

XXXVI. leto.

Vsebina: Nadvojvoda Karol Ludovik †. — M. Poklukar: Hitimo! — J. Ravnikar: Martin in Jera. — Fr. Orožen: Ustavoznanstvo. — Drd. Iv. Borštnik: K šolski higijeni. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Nadvojvoda Karol Ludovik †.

Dne 19. vel. travna zjutraj je izdihnil svojo blago dušo presumptivni prestolonaslednik, brat vladajočega cesarja, nadvojvoda Karol Ludovik.

Pokojnik se je porodil dne 30. mal. srpana 1833. leta kot tretji sin nadvojvode Franca Karola. Vzgojen za vojaški stan je postal l. 1848. polkovnik, a ker se je zanimal tudi za upravne stvari, preselil se je l. 1853. v Lvov, kjer je bil tedaj namestnik grof Goluchowski, in se temeljito seznanil z vsemi strokami državne uprave. S svojo prijaznostjo, dobrosrčnostjo in velikodušnostjo si je pridobil v Gališki splošne simpatije, in mu je prebivalstvo gališko do današnjih dni ohranilo prijazen spomin. Iz Lvova se je nadvojvoda Karol Ludovik preselil kot namestnik v Inmost, kjer je deželi na srečo vladal mnogo let.

Kasneje je pokojni nadvojvoda živel stalno na Dunaju. Zanimal se je zlasti za znanost in umetnost. Leta 1873. je bil protektor svetovne razstave dunajske, za katero si je pridobil velikih zaslug. Sploh se je mnogo zanimal za indu-

strijo in obrtnost ter si s svojo koncilijantnostjo in prijaznostjo z vsakim, s komur je prišel v dotiko, pridobil med Dunajčani priimek „der bürgerliche Erzherzog“.

Pokojni nadvojvoda je bil trikrat oženjen. Dne 4. listopada 1856. leta se je poročil s princezino Margareto, hčerjo saskega kralja Ivana, katera pa je umrla že leto pozneje; dne 16. vinotoka 1862. l. se je poročil s princezino Anuncijato bourbonsko-sicilsko, katera je umrla 4. vel. travna 1871. l., zapustivši četvero otrok; dne 23. mal. srpana 1873. l. se je nadvojvoda poročil tretjič in sicer s princezino Marijo Terezijo de Braganza, katera mu je povila dve hčeri.

Letošnjo zimo je nadvojvoda potoval v Egipt k svojemu, ondu zdravečemu se sinu, nadvojvodi Francu Ferdinandu, potem v Jeruzalem in v Damask in tam je dobil bolezen, kateri je sedaj podlegel.

Nadvojvoda Karol Ludovik je bil zelo omikan mož, kajti ni govoril samo vseh avstrijskih jezikov, ampak znal je tudi prav dobro francozki in angleški. Za cesarjem je poznal on najbolj avstrijske dežele, ker je vso Avstrijo večkrat prepotoval; pa tudi sploh po Evropi je mnogo potoval. Šel je večkrat v Italijo, jedenkrat na Angleško, večkrat na Francozko, jedenkrat na Špansko. Ta mesec je nameraval iti v Rusijo h kronanju carjevem; bil je pa že poprej jedenkrat v Rusiji. Slovestvo avstrijskih narodov mu je bilo dobro znano. Nadvojvoda Karol Ludovik je bil posebno dobrega srca. Reveži so izgubili ž njim najboljšega očeta. Dne 2. vsakega meseca je sam pregledoval in reševal razne prošnje za podporo. Kakor vsi Habsburžani, tako je bil tudi rajnki nadvojvoda zelo pobožen vse svoje življenje. Bil je sploh najčistejši značaj in komur je bil dober, temu je bil ob jednom tudi najboljši prijatelj. —

Hitimo!

(M. Poklukar.)

Konference so pred vratmi. Tu se nudi poleg pedagogičskih razmotrivanj učiteljstvu prilika, da z združenimi močmi izraža svoje želje in zahteve. Letos naj se koncentrujejo glasovi iz vse dežele v skrajnopotrebno zvišanje dosedanjih prenizkih in času popolnoma neprimernih naših plač. V to svrho naj pripošljejo potom visokega c. kr. deželnega šolskega sveta vse okrajne skupščine peticije deželnemu zboru. Te prošnje naj izdela učiteljstvo v beli Ljubljani,*) ali v prvem zborujočem okraju. Drugim okrajem ni treba prosbenic

*) „O uredbi učiteljskih plač na Kranjskem“ je poročal pri zadnjem obnem zboru Slov. učit. društva g. nadučitelj Luka Jelenc ter bode v ta namen na postavi svojega poročila sestavil tudi potrebno prošnjo.